

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
за магістерською програмою професійного спрямування
«Управління публічними фінансами»

на тему: «Податковий борг в Україні»

Виконавець:

студент 61 групи факультету
фінансів та банківської справи
Коваленко Анастасія Олександрівна

/підпис/

Науковий керівник:

К.е.н., доцент кафедри фінансів
Мартинюк Ірина Василівна

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. У сучасному світі першочерговим кроком досягнення добробуту у суспільстві у всьому світі є досягнення економічного добробуту певної країни. Найважливішою потребою сьогодення є досягнення та збереження збалансованості розвитку всіх підсистем суспільства та створення міцного економічного підґрунтя.

За всі часи незалежності України сфера податків завжди займала одне з ключових положень в економіці країни. На сьогодні більше 80% всіх надходжень держави складають податкові надходження. Отже, від вірної та грамотної податкової політики залежить економічний та соціальний добробут всієї держави.

Так певні прогалини та слабкі сторони податкової політики формують таке поняття як податковий борг. Нажаль, не всі платники є сумлінними та своєчасно і в повному обсязі виконують свої конституційні обов'язки щодо сплати податків та інших обов'язкових платежів. Ці явища також призводять до виникнення податкового боргу. Це явище негативно відображається на соціально-економічному розвитку держави в цілому.

На сьогодні дуже багато українських вчених проводять дослідження у розрізі податкового боргу. Маршалок Т.Я., Десятнюк О.М., Юр'єва О.І. досліджували сутність податкового контролю. Андрющенко І.Є. та Проскура К.П. вивчали міжнародний досвід механізму регулювання податкового боргу. А приділяли увагу проблематиці вивчення механізму регулювання такі вчені як Проноза П.В., Хомутенко А.В., Маршалок Т.Я., Десятнюк О.М., Швець Ю.О.

На жаль, незважаючи на неабияку зацікавленість вчених у дослідженні даного питання, на сьогодні існують певні суттєві прогалини у системі регулювання податковим боргом в Україні, які потребують нагального вирішення.

Мета дослідження – оцінювання стану податкового боргу та розробка напрямів вдосконалення механізму його регулювання в Україні.

Завдання дослідження:

- розкрити економічну сутність та види податкового боргу;
- дослідити механізм державного регулювання податковим боргом;
- висвітлити нормативно-правове регулювання податкового боргу;
- здійснити моніторинг стану податкового боргу в Україні, 2018-2022 рр;
- оцінювання результативності управління податковим боргом в Україні, 2018-2022 рр;
- спрогнозувати обсяги податкового боргу в Україні у 2023 році;
- дослідити досвід механізму регулювання податковим боргом у розвинених країнах світу та можливості його адаптації в Україні;
- запропонувати напрями вдосконалення регулювання податкового боргу з метою підвищення ефективності в Україні.

Об'єктом дослідження виступає податковий борг.

Предмет дослідження є економічні відносини, які виникають між платниками податків та державою, в процесі формування та стягнення податкового боргу.

Методи дослідження: загальнонаукові методи для визначення сутності податкового боргу; статистичний метод, метод індукції та дедукції для проведення аналізу сучасного стану податкового боргу.

Інформаційна база дослідження: Податковий кодекс України, Кримінальний кодекс України, Кодекс про адміністративні правопорушення. Також були використані статистичні дані Державної казначейської служби України, сайти Державної митної служби та Державної податкової служби, Звіти Державної податкової служби України тощо.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (30 найменувань). Загальний обсяг роботи становить ___ сторінок. Основний зміст викладено на 63 сторінках. Робота містить 7 таблиць, 17 рисунків.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи магістра опубліковано 1 статтю: _____ (назва публікації)
// _____ (назва видання, місце, рік).

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «**Теоретичні засади податкового боргу**» розглянуто економічну сутність податкового боргу, механізм регулювання податковим боргом в Україні. Досліджено нормативно-правове забезпечення податкового боргу в Україні.

У другому розділі «**Аналіз сучасного стану податкового боргу в Україні у 2018-2022 рр.**» проаналізовано сучасний стан податкового боргу. Детально досліджено динаміку податкового боргу за 2018 – 2022 роки та фактори впливу. Здійснити оцінювання результативності управління податковим боргом в Україні, 2018-2022 рр. Спрогнозовано обсяги податкового боргу на 2023 та 2024 роки. Проведено оцінювання результативності управління податковим боргом та здійснено аналіз коефіцієнтів ефективності управління податковим боргом в Україні у 2018-2022 роках.

У третьому розділі «**Зарубіжний досвід та шляхи модернізації механізму державного регулювання податковим боргом**» розглянуто зарубіжний досвід реалізації механізму регулювання податковим боргом та можливості його адаптації в Україні. Запропоновано шляхи вдосконалення механізму регулювання податковим боргом в Україні.

ВИСНОВКИ

На сьогодні виникає практична необхідність у регулювання та здійснення контролю за погашенням та управлінням податковим боргом. Це зумовлено тим, що не всі платники є сумлінними та своєчасно і в повному обсязі виконують свої конституційні обов'язки щодо сплати податків. Що в

свою чергу негативно відображається на соціально-економічному розвитку держави в цілому.

Перш за все про наявність проблем свідчать показники податкового боргу за останні роки. За даними яких податковий борг постійно зростає. Але за прогнозними даними у 2023 році податковий борг зменшиться майже на 20 млрд. грн, що матиме позитивний вплив.

У роботі було досліджено основні теоретичні аспекти податкового боргу. Податковий борг являє собою суму узгодженого грошового зобов'язання, не сплаченого платником податків у встановлений ПКУ строк, та непогашеної пені, нарахованої у порядку, визначеному ПКУ.

Найважливішим кроком у дослідженні було вивчення нормативно-правової регулювання податковим боргом в Україні. Вивчення нормативно-правового забезпечення показало, що здійснення регулювання податковим боргом в Україні, визначення компетентностей контролюючих органів та регламентація їх діяльності регулюються такими законодавчими актами як: Податковий Кодекс України, Кодекс «Про адміністративні правопорушення», Кримінально-процесуальний Кодекс України, Господарчий Кодекс України, Кримінальний кодекс, Конституція України, Закони України, Накази Міністерства фінансів України, Постанови Кабінету міністрів України, Накази Державної податкової служби України, Листи Державної податкової служби України та інші.

Результати моніторингу стану податкового боргу в Україні у 2018 – 2022 роках показали, що на сьогодні показники податкового боргу є доволі суттєвими. Так станом на 2022 рік податковий борг складає близька 3% від ВВП, що є доволі суттєвим значенням. Також отримані дані показали, що все ж таки є тенденції до покращення становища. Про що свідчать показники надходжень до державного бюджету у розрізі погашення податкового боргу.

Варто додати, що найбільшим важелем впливу на податковий борг є політичний стан в країні. Але варто додати, що податкові органи запроваджують заходи задля мінімізації податкового навантаження на платників податків в такі часи.

Було здійснено прогнозування обсягів податкового боргу у 2023 році. Отримані дані показали, що у загальній перспективі суми податкового боргу мають тенденцію до зменшення. Але варто звернути увагу, що через політичну та економічну нестабільність в Україні здійснені прогнози не можуть повною мірою продемонструвати реальні показники.

Дослідження зарубіжного досвіду здійснення податкового контролю на прикладі США та Японії продемонструвало, що найбільш ефективним при здійсненні регулювання є дотримання комплексного підходу та виховання довіри платників податків до контролюючих органів. На нашу думку, при впровадженні такого комплексного підходу в Україні можна досягнути максимальної ефективності.

Отже підсумовуючи, можемо сказати, що тільки кардинальні зміни у податковому законодавстві, зміна тактики взаємодії податкових органів із платниками податків, підвищення податкової свободи суб'єктів

господарювання та ефективне впровадження заходів податкового контролю допоможе підвищити ефективність та зменшити податковий борг в Україні та вирішити проблемні питання.

АНОТАЦІЯ

Коваленко А.О. «Податковий борг в Україні»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістр зі спеціальності «072 Фінанси, банківська справа та страхування» за магістерською програмою «Управління публічними фінансами»
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2023 рік

У роботі розглядаються теоретичні засади податкового боргу, визначено механізм регулювання податкового боргу в Україні, розглянуто нормативно-правове регулювання податковим боргом в Україні.

Проаналізовано сучасний стан податкового боргу в Україні у 2018-2023 роках. Здійснено оцінювання результативності управління податковим боргом в Україні 2018 – 2023 роки.

Виявлено фактори впливу на обсяг податкового боргу в Україні. Здійснено прогнозування обсягів податкового боргу України у 2023 році.

Розглянуто зарубіжний досвід регулювання податковим боргом на прикладі економічно-розвинених країн, таких як: США, Франція, Японія, Австралія.

Запропоновано шляхи удосконалення механізму регулювання податковим боргом в Україні на основі використання зарубіжного досвіду з метою підвищення його ефективності.

Ключові слова: податковий борг, безнадійний податковий борг, регулювання податковим боргом, управління податковим боргом.

ANNOTATION

Kovalenko A.O. "Tax debt in Ukraine"

Qualification work for a Master degree in "072 Finance, Banking and Insurance" in "Public Finance Management"
Odessa National Economic University Odessa, 2023

The work considers theoretical foundations of tax debt, defines the mechanism of tax debt regulation in Ukraine, and considers the regulatory and legal regulation of tax debt in Ukraine.

The current state of tax debt in Ukraine in 2018-2023 is analysed. The effectiveness of tax debt management in Ukraine in 2018-2023 is assessed.

The factors influencing the amount of tax debt in Ukraine are identified. The volume of tax debt in Ukraine in 2023 is forecasted.

The foreign experience of tax debt management on the example of economically developed countries, such as: USA, France, Japan, Australia.

The author suggests ways to improve the mechanism of tax debt regulation in Ukraine based on the use of foreign experience in order to increase its efficiency.

Key words: tax debt, bad tax debt, tax debt regulation, tax debt management.